

REDACTIA:

și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concure, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit administrației tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI
PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂȚATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 266.

Nr. 2642/1910. Pl.

Concurs

Pentru îndeplinirea postului de protoprezbiter în tractul **Beiuș** cu parohia centrală interimală **Dobrești**, devenit vacant prin trecerea în statul de penziune a protoprezbiterului Vasiliu Papp prin aceasta se publică concurs cu termen de **30 zile**, socotite dela ziua ce urmează după prima publicare în foaia oficioasă »Biserica și Școala.«

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Retribuțiunea dela dieceză pentru ședulele dela cununii și inspecțiunea școlară în sumă de 1000 cor.

b) Competința pentru vizitațiunea canonică și revidierea socoților dela parohiile de clasa I. 20 cor. dela parohiile de clasa II 15 cor., dela parohiile de clasa III 10 cor.

Numărul parohiilor = 52.

c) Bir protopopesic dela preoții cu întregire la 1600 cor. = 20 cor., dela preoții cu întregire la 800 cor. = 10 cor.

d) Paușalul cancelăriei protopopești, dela parohii de clasa I = 6 cor., dela parohii de clasa II = 5 cor. și dela parohii de clasa III = 4 cor.

Din parohie: întregirea la 1600 cor., dela stat și stolele uzuale.

Toate dările și sarcinile după venitele sale le va suporta cel ales.

După ajungerea în vacanță a parohiei centrale Beiuș va avea să ocupe aceasta parohie.

Aspiranții la acest post, se avizează a-și înainta în termenul indicat Consistorului gr. ort. român din Oradea-Mare (Nagy-Várad) recursurile ajustate cu documentele despre cvalificațiunea normată în § 53 din Statutul Organic și prin concluzul congresual Nr. 111 din 1888, și adevă că, au cvalificațiunea prescrisă în regulament pentru aspiranții la parohii de clasa întâie, cu atestat de maturitate, cu atestat că au implinit cel puțin 5 ani în serviciu bisericesc sau școlar

cu succes deplin mulțumitor și că prin zelul și diligența lor s'au distins în activitatea pe terenul bisericesc și școlar.

Oradea-Mare, din ședința plenară, ținută la 30 Decemvrie (12 Ianuarie 1911) 1910.

Consistorul gr. ort. român
din Oradea-Mare.

Reprivire.

S'a încheiat anul 1910. A fost un an de sbucium. Nu e cel dintâiu nici cel din urmă an de sbucium. Toată viața noastră națională și bisericească din acest regat a fost un sbucium. Fără acest sbucium n'am trăi ca biserică ortodoxă națională. Ne-am răscumpărat scump viața, de aceea și credem în trăinicia ei. Cel ce și-a câștigat averea cu cruntă sudoarea sa o și păstrează, numai moștenitorul resfătat care nu știe cum i-s'a adunat averea moștenită, o risipește. Iată de ce credem noi în trăinicia vieții noastre bisericești și naționale, e câștigată și susținută prin sudoare cruntă. Noi n'avem repaos, vecinic muncim și luptăm pentru legea și limba noastră străbună. Facem o reprivire asupra muncii noastre din anul trecut.

N'avem fonduri din cari să susținem misionari, prin cari să întărim locurile slăbite de influința externă a spiritului timpului și de proselitismul extern precum și de omisiunile organelor noastre parohiale. Toată sarcina aceasta de a sări în locurile primejdite și a lua inițiative creatoare în locurile prielnice zac pe umerii protopresbiterilor îngreunați din cale afară cu cele administrative. Lipsa puterilor misionare a suplinit-o însă în parte P. S. D. Episcop diecezan, care a folosit toate ocaziunile pentru a descinde în parohii, la sfințiri de biserici și vizitațiuni canonice, întărind ortodoxia credincioșilor noștri prin cuvântările sale pastorale. Mulțumită acestei vigilențe biserica a fost scutită de sguduiri interne. Cu toate acestea problema viitorului va fi să se creeze o sucresțență misionară și să se decentralizeze pro-

topopiatele, ca protopopii să nu fie numai organe administrative după norma solgăbiraelor ci și apostoli ai marginilor, căci preoțimea parohială copleșită de greutatea locale este expusă, să succumbă fără ajutor din afară. De pildă într-o parohie romano-catolică din apropiere preotul a căzut sub grea bănuială morală înaintea credincioșilor săi. N'a fost suficientă transferarea preotului pentru dumerirea credincioșilor în cele sfinte; ci li s'a trimis misionari speciali cari săptămâni întregi au predicat și mărturisit. Rezultatul a fost, că s'au deschis inimile, să umplă biserica și stranele de mărturisire și să cunună și ceice de zeci de ani trăiau în nelegiuire, ca să se poată mărturisi și cuminecă. Uite aici, țintim, și nu vom încetă a stărui pentru aceasta organizație, misionară. Organizația aceasta ar fi stavila prozelitismului, cu care parohul local, ajuns din vină fără vină în conflict cu credincioșii săi, nu poate lupta cu efect și și dacă suprimă mișcarea, o face cu jertfrea autorității și a beneficiilor sale, va să zică cu slăbirea bisericeii. Și alți nori grei ai modernismului să arată pe orizontul bisericeii cari pot fi mai primejdioși decât subminările sectare și propaganda celorlalte confesiuni.

Școala a îndurat grele zile. Aplicarea legii din 1907 ne-a redus școlile și suntem amenințați cu o reducere și mai întinsă. Recursele noastre sunt exhaustate, iar ajutoarele de stat nu se dau în condițiunile cerute de noi. Totul e un hars. Și lumina deslușirii viitorului școalelor noastre nu mai vine să disolve acel hars. Un lucru e cert, că biserica nu poate fi fără școală, lumina trebuie să vină. Problema noastră este să nu abdicăm de școli, să ne stringem rândurile, căci cu puteri unite vom putea face și aceea ce pare imposibil anului indoelnic.

Poporul judecă o instituțiune după succesele ei. În trecut n'au prea avut succese școalele noastre, de aici a revenit și greumântul susținerii lor. Acum s'au îndreptat lucrurile, școalele mai bine îngrijite dau cărturari și aceștia devin apostolii ei. În măsura în care va deveni școala mai bună, să vor sporii și susținătorii ei. Cu mângâiere constatăm, că progresul învățământului este constat în școalele noastre și aceasta stare ne inspiră speranțe pentru viitor.

Demersurile luate pentru catehizări își au roadele lor. Avem deja catiheți zeloși și autori de manuale școlare din sinul preoțimei. Va fi chie-marea conferințelor preoțești de a se ocupa pe lângă celelalte chestiuni pastorale și cu chestiunea catehizărilor, dela cari depinde influința preoțimei asupra tinerei generații și așa și asupra viitorului.

Finanțele diecezei sunt aranjiate. Anul roditor a făcut de parohiile și-au putut achita dato-

riile lor, s'au făcut incasările ușor. Problema viitorului va fi, ca să se stăruie tot mai mult pentru crearea fondurilor, ca preoțimea să ajungă la o dotațiune sigură și să înu fie expusă la caprițiile oamenilor. A sosit timpul suprem să ne îngrijim și de aceasta, pentrucă fără independență materială, să îngreunează independența morală a preoțimei.

Ne-am restrins în espunerile noastre la cele trei cadre ale statutului organic: biserica, școala și chivernisirea averilor bisericești spre a arată că anul 1910 a fost greu dar n'a fost stărp pentru noi și din aceste constatări pornind să insistăm la muncă stăruitoare și pentru viitor. Inplorăm binecuvântarea lui Dumnezeu asupra anului nou.

Predică ținută la anul nou.

„Cel ce samănă puțin, puțin va și seceră, iar cel ce samănă întru binecuvântare, întru binecuvântare va și seceră“ II. X. 6.

Iubiți creștini!

De câte ori trece câte un an în sânul veciniceii când pășim pe pragul anului nou, inimile noastre scapă câte un oftat lung, izvorit din amintirile trecutului și însoțit de cuvintele: „Doamne dă-ne an nou fericit.“

Cu acest oftat și cu acestea cuvinte ne-am deșteptat astăzi din somn și tot cu acestea cuvinte vă salut și eu I. C., rugând pe Tatăl ceresc, să vă deede tuturoră „an nou fericit!“

365 de zile se vor părăndă iară, până când cine știe câți vom ajunge în viață, ca peste un an să ne salutăm din nou tot cu acestea cuvinte?!

Par'că eri-alaltăeri a fost ziua cu care s'a început anul trecut! Cât de iute trece un an, și totuș lipsesc mulți dintre noi, cari poate nici nu gândeau la moarte, și cine știe câți ne vom întâlni iară de azi într'un an?!

Cine știe că pentru care ce ascunde anul viitor?!

Viață sau moarte, bine și fericire sau muncă obositoare cu dureri și gânduri grele fără răsplată de bucurie?!

Unde e bogatul încrezut, unde e învățatul înțelept care să știe spune ce i-se va da să petreacă în zilele anului 1911?!

Asta numai singur Stăpânul lumii, care dirigiază legile naturii și soarta tuturor creațiunilor sale, numai acela poate să știe, căci așa zice sfta scriptură la Fapt ap. 1 17: „nu este noauă dat a ști anii și timpurile ce le-a pus Tatăl întru domnirea sa“.

Dar, I. C., chiar pentrucă așa puțini și nesiguri sunt anii vieții noastre trebuie bine să li folosim, așa precum ne învață sfta scriptură cu cuvintele S-tului ap. Pavel, care zice în epistola sa către Efeseni la V 15 „Socotiți dreptăcia cu pază să umblați, nu ca niște neînțelepți, ci ca cei înțelepți, rescumpărând vremea, căci zilele rele sunt.“

Să trăim deci ca cei înțelepți și să folosim timpul bine? Cum? La aceasta întrebare găsim un răspuns scurt dar cu multă înțelepciune în cuvintele S. ap. Pavel, ș. a: *Cel ce samănă puțin, puțin va seceră.*

Să vedem acum I. C. ce am sămănat noi în anul trecut și ce putem seceră în anul viitor? adecă de după faptele și vrednicia noastră, ce bine, ce dar dela Dzeu putem aștepta în anul viitor?

Trecutul este oglinda viitorului. Să ne facem dară bilanțul, adecă socoteala anului trecut, să judecăm starea noastră de *credință* în Dumnezeu și *morală*, de *știință* și *vrednicie*, și atunci vom putea străbate în câtva prin negura care ascunde viitorul, vom putea calcula ce bine și fericire putem aștepta în viitor?!

Întâi să vedem credința și morală poporului nostru!

Carii a-ți băgat bine de seamă când s'a cetit la Crăciun pastorală P. S. Sale Dlui Episcop, a-ți auzit cât de frumos ne spune că; „binele și fericirea, pacea și îndestularea, se dau omului numai în măsura dragostei sale creștinești și în măsura conlucrării sale.“ Deci, nu numai cu gura să le doriți acestea ci să arătați fapte din credință curată către Dzeu. Is. Ch. zice la Ev. Mateiu 17. 20 *După credința voastră să fie soarta voastră.*

Vor fi răutăcioși speculanți, cari vor zice în nepriceperea lor: „mai lasă-i și popii cu biserică cu tot că cu credința și rugăciunea poți muri de foame!“ Dar cine a auzit să fie sărăcit sau să se fie nefericit cineva pentru că a iubit pe Dzeu și biserică?! Dar Doamne, câte și câte pilde ne arată Dzeu că pedepsește pe cei păcătoși, și nu dă fericire adevărată celor ce hulesc pe Dzeu și biserică!

Ce folos aduce omului credința în Dzeu? Îl îndeamnă pe om la tot ce e bine în lume. Îl îndeamnă pe om la desăvârșire, căci așa zice Mânt. Is. Hr. „*Fiiți desăvârșiți, precum și Tatăl nostru desăvârșit este*“

Credința în Dzeu nu te lasă să fii leneș, ci să muncești, să folosești bine talantul vieții, nu te lasă să fi bețiv, pătimăș, răutăcios, mincinos, ci te îndeamnă la o purtare bună, la cumpăt, la iubire sinceră către tot ce este bun și folositor.

Că oare poporul nostru, cât de tare e în credința de Dzeu și ce bine și fericire putem aștepta după credința noastră, las să judece fieștecare de după priceperea sa.

Lăudăm pe Dumnezeu, că avem mulți creștini buni, vrednici, să le dea Dzeu bine și fericire, dar avem și mulți nepricepuți cu 1/2 credință, sau cu credință fățarnică.

Dar cine vrea să-și facă judecată despre credința întregului popor, acela să fie drept să nu ascundă nimica din adevăr, să pună pe cântar și dragostea de birturi, ura, dujmănia, lăcomia, sudălmile și alte rele câte sunt între oameni, atunci va vedea icoana adevărată despre credința și purtarea poporului, și atunci va vedea ce bine și fericire poate aștepta dela Dzeu un așa popor.

Până când întreg poporul nu ne vom întoarce cu mai mare dragoste la calea virtuților străbune, până atunci e departe de noi fericirea pacea și îndestularea!

Să vedem acum starea culturală, adecă: știința și vrednicia poporului nostru.

Doară nici când n'au fost în lume atâția vameși și farizeii, atâția filosofi mincinoși și speculanți câți sunt astăzi.

Precum se perd din popor virtuțile străbune: credința în Dzeu și simțul de omenie și smerenie, așa slăbește și puterea lui de viață. Strămoșii noștri n'au fost așa învățați ca noi, dar erau oameni cu teamă de Dzeu, oameni de omenie. Astăzi suntem mai speculanți

învățătura celor mai mulți e rafinăria, fățarnicia, lăcomia. Cum să nu se înmulțiască dară speculanții, vameșii și farizeii, căci lor așa teren le prieste așa popor le place?!

Închipuiți-vă o pădure mare, cu 12 milioane de arbori în zile de iarnă, lipsită de podoaba frumoasă a frunzelor verzi, lipsită de feluritele flori mirositoare și cântecul vesel și armonios al pasărilor.

Nime nu va zice că pădurea, așa cum este ea iarna, e fără preț, căci are în ea puterea de viață, dar așteaptă timpul primăverii, timpul regenerării. Până atunci însă ți-se pare că e tristă, nu prea se vede cât de frumoasă are să fie la vară.

Cam așa e și poporul nostru român cu celea 12 milioane de suflete câți suntem în toată lumea. Un popor cu putere de viață, în sine, dar prea cuprins de amorteala, prea cu greu să deșteaptă, prea mereu dă înainte. Poporul care se ferește de lumină, nu vrea să se treziască, nu vrea să se ridice din noroiul păcatelor, a răutăților și lăcomiei, acela nu să simte bine fără lipitori din tot felul de nație.

Are poporul nostru și o mulțime de conducători cu credință și dragoste către popor, cari luptă cu tot focul inimilor pentru binele și deșteptarea poporului, dar foarte încet străbate lumina! Înzădar avem atâtea biserici frumoase, în celea mai multe rânduri stau goale. Atâtea școli susținute cu mari cheltueli, copiii și astăzi în veacul al XX-lea trebuiesc aduși cu săla la școală! Înzădar să tipăresc atâtea romane (ziare) pentru popor, că din 3 milioane de români din Ungaria nici 3 mii de pauri nu cumpără romane!

Înzădar le spunem acestea de sute de ori, căci deși mulți înțeleg, dar grosul, mulțimea par'că e surd, nu vrea să iasă din robia întunerecului.

Mulțimea nu vrea să creadă că astăzi, cine nu știe carte, cine nu cetește e numai jumătate de om. E ca unul legat la ochi, luptă cu greutate și necazuri dar pentru aceia să țină cuminte, bagă de vină la toată lumea, vede paiul în ochii altora, dar nu grinda în ochii săi.

E drept că aici în Lipova, avem și din cei bătrâni — măiestri, pauri și ziuaiși — oameni de omenie cum se cade, deștepți, dar mai ales din generația tânără să ridică oameni înțelepți cari stau gata cu toată dragostea inimilor la orice lucru bun și folositor. Îmi place mai ales, că tinerimea să obicinuește a umbla regulat la biserică. Lauda lor și a părinților lor cari i-i îndeamnă să nu crească ca cei din pădure.

Așa le zice tinerilor Isus Sir. 6. 18. „*Fiule din tânărătele tale alege învățătura și până la cărunțelele tale vei afla înțelepciunea.*“

Astăzi, când toate popoarele din lume merg înainte cu pași repezi în sporirea de avere și învățatură, trebuie să ne luăm și noi mai bine de seamă, să ne silim să nu rămânem pe jos de așternut altor popoară.

Un popor alcătuit (compus) din oameni săraci nunumai de avere ci și de învățatură, nu poate aștepta mai mult bine și fericire.

Precum a-ți auzit I. C. v'am arătat, că fiecare om așa bine și fericire, pace și îndestulare poate aștepta dela Tatăl ceresc, precum e *credința*, *purtarea*, *morală*, *știința* și *vrednicia* omului.

Când cineva își roagă dela Dzeu *an nou fericit* judece-se pe sine, că în ce măsură are acestea virtuți și atunci va cam și calcula că ce fericire îi poate aduce anul nou ce urmează!

Cine ce va sămăna, aceia va și seceră. Cine sămăna fapte bune, pace și iubire, de acestea va seceră

iar cel ce samănă ură pizmă și învrăjbire, de acestea va și seceră.

De închiere I. C. vă rog pe toți să ne întoarcem cu un gând și cu o inimă către stăpânul veacurilor zicând: Părinte atotîndurat! lăudând și preamărind numele Tău cel sfânt începem și acest an nou, păzește-ne și mai departe de rele, îndurat fii noauă păcătoșilor și ne dă tuturora an nou fericit! amin!

Lipova, 1911,

Florin Roxin
paroh.

Chestiuni actuale.

Doară nici odată n'a fost mai întetită lupta dintre duhul biserican și spiritul vremii ca în ziua de azi. Reprezentanții tipici ai acestui din urmă, francmazonii, liberugetătorii ș. a., își deslănțuiesc într'un chip nesăbuit potopul patimilor și invectivelor asupra instituției divine alui Hristos. Ca farizeii din vechime cer răstignirea credinții, acest „prejudiciu al unor veacuri ignorante“, cer eliberarea de sub cătușele bisericii în numele unor false idei de emancipare spirituală. Crezul lor distructiv, prin direcția raționalistă, farmecul noutății și îndrăzneala fanatică, cu care e propovăduit, prinde rădăcini, deși în urmă-i nu lasă decât frânturi de nădejdi risipite, adevărat pârjol. Desertul produs însă nu-l poate înlocui prin nimic. În centrele apusene, unde biserica s'a ingerat nu odată în mod arbitrar în afacerile lumești reacțiunea e mai nemiloasă. Dar clerul apusean, aceasta oaste disciplinată a papismului s'a organizat angajându-se la o formidabilă cruciadă contra nouălor curente surpătoare de altare și credință.

Desbărându-ne de orice considerații confesionale contraacțiunea lor împotriva dușmanului comun nu poate stârni decât simpatii și îndemnuri în sinul bisericii noastre. E adevărat, că neamul românesc încercat de atâtea și atâtea urgii n'a îndurat încă plaga francmasonismului declarat cu urmările lui funeste de luptă fratricidă. Dar primejdia bate la porțile cetății sufletești. Indiferentismul religios al clasei noastre culte, ecoul lugubru, ce-l produce glasul preotului în bisericile dela orașe pustii de credincioși sunt auguri cobitori a rău. Și de fapt indiferentismul în parte și-a făcut evoluția. Un vânt anticreștinesc bântue multe inimi de intelectuali români. Mișcarea anticreștinească din apus și-a înrolat prozelitii și din rândurile generației conducătoare de azi, dar mai ales de mâne. Cazurile sunt însă sporadice până acum. Necredința e încă pasivă, nu s'a manifestat în faza de a combate sfânta zestre numita lege românească. Părinții acestei generații smulși din puritanismul moravurilor dela sate au putut rezista ispitelor, dar fiii lor creșcuți în val vârtejului orașelor s'au lăsat prinși ca niște musculițe în mreja amăgitoare a principiilor de modă. Vina e în mare parte a bisericii, care a neglijat educația sufletească în primăvara curată și fără prihană a vieții lor.

Deși nu are însă nici un caracter amenințător primejdia e iminentă și ca atare trebuie prevenită cu atât mai vârtos, că ierarhia noastră bisericească nu e o castă independentă cu surse proprii de susținere. Organismul bisericii românești își razămă temelia pe straturile adânci ale poporului; cu el inflorește, cu el tânjește. Tocmai pentru aceea biserica în schimbul nenumăratelor jertfe trebuie să-i aducă un contraserviciu echivalent, ea trebuie să devină un factor indispensabil în toate manifestările vieții românești, un stâlp de granit în existența acestui neam. Numai așa va mai putea preveni pericolul, numai așa vor amuți clevetirile dușmănoase ale adversarilor. Dar această frumoasă operă reclamă o muncă intensă, un duh de primenire, duhul faptelor, iar un mijloc a eficace, doar cel mai eficace e propaganda vie, arma miraculoasă a cuvântului, care mai înainte cu vre-o 19 veacuri prin rostul umililor pescari din Palestina au rostogolit idoli, au prăbușit temple păgâne cucerind pământul pentru evanghelia lui Hristos.

Astăzi, când împrejurările de viață ale credincioșilor nostri s'au schimbat radical în urma contactului cu neamuri și obiceiuri străine, activitatea preoției, care se rezumă mai ales în săvârșirea scrupuloasă, ce-i drept a formelor externe, nu mai satisface. Ai rostit ecteniile cu o forță de artist, ai stors admirație prin sonoritatea vocii tale? Foarte frumos, foarte util, dar e puțin. Toate aceste erau indestulitoare de mult, de mult pe vremea cucernicilor preoți az — buchizători de molitvelnice, când fiii bisericii românești nu trăiau în atmosfera contagiată de noroiul zilelor de față.

Da, împrejurările s'au schimbat și în fața noiei situații nu putem rămâne indiferenți. Se impune o acțiune mai intensivă prin grai viu. Numai predica va fi salvatoarea credinții și bisericii creștine, dar nu predica ticluită după formulele stereolipe de până aci, predica cu conținut teoretic și abstract, ci cuvântările bisericești inspirate de zbuțumările vieții actuale, cuvântările cari se vor face ecoul problemelor etico-sociale ale prezentului, bine înțeles a acelor probleme, cari nu jignesc concepția creștinească a vieții. Cadrele religiunii creștine sunt așa de ample, ca să poată cuprinde chestiunile sociale, culturale, ba chiar economice, ce au substrat și tendințe morale. Sunt multe mizeriile vremii noastre și de ce să nu-și dee și biserica concursul la alinarea lor, de ce să nu-și picure și ea balsamul, de ce să nu contribuie și ea prin forța și autoritatea sa divină la deslegarea multelor chestiuni, ce agită spiritul omenesc? Biserica nu poate să se izoleze de pulsul vieții zilnice, nu poate să-și zăvonească ușile în fața idealurilor umane, ce ce zbat în mii și mii de pepturi, căci în cazul acesta ar apărea ca o instituțiune ruginită, ca un balast, ce apasă greu și ca atare ușor ar putea fi abandonată din partea credincioșilor. O predică, ce nu are legătură directă cu viața e un chimval răsunător. Și pentru ce să nu trateze preotul prin prisma spiritului

genuin al credinței noastre, de ce să nu împrumute un colorit creștinesc deosebitelor probleme actuale alimentând astfel indirect sentimentul religios, focul iubirii față de casa Dlui?

Iată un caz recent. „Asociațiunea„ adresează obștei românești un apel pentru înscrierea de membri ajutători. Multe sate nici astăzi n'au cunoștință de existența lui deși ce minunat prilej i-s'a imbiat preotului să concordeze interesele bisericii cu cele ale culturii naționale, militând în cadrul unei predici pentru răspândirea ei. În asemenea cazuri autoritatea bisericii ar crește, existența ei s'ar dovedi de-o necesitate inexorabilă în viața sufletească și românească a poporului nostru, raporturile armonice între păstor și păstorii s'ar cimentă și nu ni-s'ar da să vedem trista privesc a incriminărilor reciproce.

Să plângem cu cei ce plâng, să ne bucurăm cu cei ce să bucură azi și nu ne vom teme nici de băntuile lui Velier!

Gh. Andru

Mizeria culturală în Bihor.

Numai în numărul trecut am fost schițat mizeria Bihorului provenită din alcoolism și iată din nou sunt nevoit a prinde în mână condeiul, ca să satisfac datorințele mele de dascăl atunci, când arat starea mizeră a Bihorului în cele culturale. Sunt nevoit să o fac aceasta cu atât mai vârtos, căci unele gazete pestane sacrifică chestiunea acesteia coloane întregi și încă în articoli principali. Să tac, să fac pe surdul ar însemnă a imita struțul cel cu capul în năsip!

Mulți și de multe ori se scrie despre Bihor și încă ca despre un pământ, ce ar fi situat în mijlocul Africii celei întunecate. Da de unde? Bihorul nu e în Africa, nici chiar în Asia ci în Europa și încă în „Hungaria felix“ și și aici în sufletul, centrul țării, de-a-lungul Crișurilor, a celui Negru și a celui Repede. Jumătate e muntos iar cealaltă jumătate e șes, ca masa. Când e vorba despre Bihorul cel mizer și prăpădit e a se înțelege numai partea cea sud ostică, adică cel muntos. Partea aceasta a românismului paremi-se e uitată de D-zeu și de oameni deja de zece ani. Sate mici cu case sărăcioase, în unele locuri nici chiar lipite cu tină. De curățitul caselor nici nu mai vorbesc, căci verbul „a vărui“ lipsește din dicționarul românului bihorean. Ferestrele micuțe, de multe ori cât pumnul, când au fost noue au avut și sticlă. Azi, de cumva a mai ramas sticla astfel e așezată între bărne, încât de deschis nici vorbă nu poate fi. Așa se vede pe din afară casa bihoreanului, și tot așa e și pe dinlăuntru. Curtea lui e plină cu gunoiul scos din grăjdulețul asemenea casei stăpânului și acest gunoiu e patul cald al tuturor boalelor molipsitoare. Așa ne spun cei de pe valea Crișului-Repede! Acest neam românesc, care așa puțin se interesează de cele corporale ale sale tot așa de puțin s'a interesat și se interesează de cele sufletești, de cultivarea sa și a copiilor sei.

Îmi vine în minte un episod trist a unei călătorii, ce am întreprins mai în vreme prin acestea părți. Ca se ilustrez starea culturală a românului bihorean, aflu de bine să enarez următoarele; Eram în preajma Paștilor și călătoream pe valea Crișului-Negru. Aștepta-

tam tocmai trenul spre Beiuș, iată că intră în sala de așteptare un român diu părțile beinșene. Încep vorba cu el și din vorbă în vorbă ajungem la sărbătoarea Paștilor. Î-l întreb ce sărbătoare avem noi peste trei zile. — Paștile D-le! — Îmi răspunse românul. De ce sărbăm noi Paștile? — Nu știu D-le! — Auzitai ceva despre Isus Cristos? — Ba! Cum chiamă popa dela voi? Cum să-l cheme? popă acolea! Numele nu-l știi? Nu! Dar pe jidovul dela voi știi cum îl chiamă?! Știu, Caroi. Și cu aceasta am terminat discuția, căci văzui, că n'am cu cine vorbi. Aducându-mi aminte de starea sufletească a acelui român — pretins creștin — înțeleg tânguirile și constatările foii când descriu starea culturală a Bihorului: sub titlul „Cultura asiatică în Bihor.“ Nu asiatică ci și mai inferioară ca aceasta. Starea culturală a Bihorului e rezultată interesului neamului românesc față de școală. Că ce interes mare au cei chemați față de acest far luminător cu nespună durere sufletească sum silit, să constat lipsa cea mare a școlilor și a învățătorilor. Sate dearândul poți cercetă, fără se dai de școală, ori dacă e școală, nu este învățător. Și ce zice proverbul românesc: *Ai carte, ai parte; n'ai carte, n'ai parte.* Bietul bihorean e drept că carte n'are, dar are parte de năcaz, sărăcie și de hula compatrioților lui. Oare când va sosi cel așteptat, care să fie în stare a redeșteptă acest neam remas de lume?

(N. M.)

Minunea din Baia de Criș.

Mai bine de două săptămâni o servitoare din Baia de Criș, fca unui țaran român din satul Lunca, e obiect de discuție și mirare în presa din patrie. Se povestesc lucruri miraculoase despre aceasta fetiță chiar din partea unor persoane inteligente, cari nu pot fi bănuite de credulitate și superstiții. Ziarele străine setoase după senzații își permit luxul de-a trimite corespondenți speciali la fața locului publicând coloane întregi cu comentarii și detalii diferite, iar publicul citește cu pasiune.

Cică copila ar atrage spre sine petri, bucăți de lemn și alte obiecte cari sau îi cad la picioare sau zbor cu repeziune pe lângă dânsa fără să o atingă iar crengile de arbori i se închină. Încă în vara anului trecut petrecând copila cu ceva prilej la câmp au început să o bombardeze ca din senin cociani de cucuruz. Sătenii în fața acestui fenomen neexplicabil au crezut-o stăpânită de duhuri necurate și o încunjurau ca pe o scelerată. Fata s'a refugiat la oraș ca servitoare, unde tot la 30 de zile s'a repețit întâmplarea ciudată, iar după altă verziune mai de multeori pe lună. Se zice, că stăpânii ei din motive prudență ar fi ascuns până aci „minunea.“ Tocmai pentru aceea eroina trebuia să-și schimbe des stăpânii. Ultimul a a fost subjucele de ocol din Baia de Criș. În noaptea de Crăciunul apusean musafirii acestuia au fost alarmați de niște lovituri furioase ce se descărcau în părții casei. Cuprinși de panică abia s'au recales eșind să înfrunte primejdia care sub impresia primelor momente de frică și-au prezentat-o în culorile cele mai fioroase, vreu-n atac îndrăzneț de bandiți sau altceva. Dar în loc de hoți au văzut petrite și bulgării izbindu-se de părții casei. În fata acestei scene misterioase voinicoșii au stat muți, dar i-a dumerit iute servitoarea prin istorisirea trecutului ei. — Acum voesc s'o trimită la ceva institut medical din Pesta pentru studiu.

Aceste și multe altele se povestesc despre „minunea“ dela Baia de Criș. Veracitatea lor n'o putem

controlă. Țăranii din firea lor superstițioși o atribue intervenirii spiritelor rele, alții o privesc de șarlatanie unii susțin că fata e cuprinsă de ascunse forțe magnetice iar fiziologii interviuați de ziariști o esplică prin sugestione și alte fenomene psihice.

Alcoolismul.

Crăciunul în Rusia. Crăciunul este așa zicând cea mai frumoasă sărbătoare a creștinismului. În Rusia însă are o deosebită însemnătate, căci rusul pe lângă, că să închină lui Dzeu, jertfește ieșind din biserică și diavolului. Crăciunul în Rusia e sărbătoarea alcoolului. În ziua primă a Sftelor Sărbători au strâns 3000 de oameni beți, cari zăceau pe străzile S. Petersburgului. Dintre acești nenorociți 30 de inși au reposat în urma otrăvirii alcoolice. Spitalele s'au umplut cu oameni amorțiți de alcool. Ce-o mai fi și la Botez. ?

Femeile abstinente din Budapesta în frunte cu actrița Jaszai Mari s'au prezentat la ministru-prezident contele Khuen-Héderváry, ca prezentând memorandumul lor să'l roage, ca se dispună închiderea cârciumelor duminică și în sărbători. Ministrul a primit foarte afabil deputațiunea promițând, că va studia afacerea și o va rezolvă în timpul cel mai scurt.

Nu se va resturna oare ecvilibrul statului?

Nr. 865/910.

Edict.

Conform rezoluției Veneratului Consistor de dto 6/19 noemvrie a. c. Nr. 6536/910 să escrie edict cu termin de **30 zile** în afacerea procesului divorțial dintre George Crucean din **Arad-Gaiu** și Maria născută Ardelean, a cărei ubicațiune e necunoscută, carea să provoacă a să prezentă la acest for scaunal în terminul de sus, căci la din contră prin denumirea de curator se va publică sentința scaunală și în absența ei.

Arad, 15/28 decemvrie 1010.

V. Beleş
protopop.

CRONICA.

Ziua de anul nou în Arad. Ziua de anul nou au folosit-o credincioșii din Arad să-și manifeste alipirea cătră arhiereul lor. După serviciul divin s'a prezentat la Preasfinția Sa Dl Episcop Ioan I. Papp clerul și poporul din Arad sub conducerea P. C. Sale R. Ciorogariu, care a felicitat în numele credincioșilor pe arhiereu, iar Preasfinția Sa a răspuns cu bună voință, îndemnând la dragoste împrumutată pe credincioșii săi. Pe lângă aceasta au mai fost la felicitări toate autoritățile civile și militare din loc.

Necrolog. Subscriși anunțăm, cu inima frântă de durere tuturor neamurilor și cunoscuților, că neuitatul nostru tată, bunice și unchiu Mihail Rațiu preot gr.-or. rom. în Pilul-mare, împărțit fiind cu sfințele taine, a trecut la cele vecinice în 3/16 ianuarie la 2 ore noaptea în vârstă de 79 de ani, și al 50-lea de serviciu. În mormântarea va fi marți în 4/17 ianuarie a. c. la 11 ore a. m. Pilul-mare la 3/15 ianuarie 1911. Fie-i țărână ușoară și memoria binecuvântată! Ersilia măr. Leucuția, Liviu Rațiu, Romul Rațiu fii și fice. Ștefan Leucuția, Costanța Caracioni ginere și noră. Cornel, Todor, Ștefan, Adriana, nepoți și nepoate.

Poșta redacției.

Dlui învățător cu 3 întrebări. Dta somezi întreagă preoțimea să răspundă, că, care evanghelie a trebuit să se citească în duminică înaintea Nașterii Domnului și în duminică după Nașterea Domnului care a căzut în ziua a doua a Crăciunului. Mai departe, că permis a fost a se explică așa indicația vârstei la conscripția generală ce s'a efectuit, că doctorii au să se orienteze la scrierea receptelor, ca să facă rețete la potriveala vârstei. „După primirea răspunsurilor tot pe aceasta cale voi arată *cauza* ce ma îndemnat să pun aceste întrebări“? Cam dăm cu socoteala, că unde vrei să o scoți, tocmai pentru aceasta nu voim să-ți dăm privilegiu la discuțiuni personale.

Concurse.

Pentru vacantul post învățătoresc gr. or. rom. dela școala din **R. Hodos** protopopiatul Tinca cottul Bihor pe lângă următoarele emoluminte;

1. În bani gata 600 cor. solvinde de comuna parohială anticipative, iar pentru întregirea salariului la suma de 1000 cor. și a cvinvenalelor conform art. de lege XXVII din 1907 s'a făcut rugare la stat.
2. Locuință foarte acomodată cu 2 chilii una-padi-mentată, culină, cămară și supraedificatele necesare.
3. Lemne trebuincioase pentru încălzirea salei de învățământ.
4. Stole cantonale dela mort mare 80 fil. dela mic 40 fil. dela cununii 80 fil. dela liturgii 40 fil.
5. Grădina de unu jugăr.

Reflectanții recursele lor adresate comitetului parohial conform regulamentului au să le substeară subscrisului protopresbiter tractual în **30 zile** dela prima publicare a acestui concurs, iar pentru a-și arată desertitatea în cele rituale au să se prezinte în vreo duminică ori sărbătoare în S. Biserică de acolo.

Din ședința comitetului parohial din R. Hodoșiu ținută la 26 dec. v. 1910.

Vasilie Farentiu
preș. com. par.

În conțelegere cu mine Nicolae Rocsin protopop.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător la **Pocioveliște** se publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios, pe lângă următoarea dotațiune: În bani gata dela popor... 280 cor; venite cantonale 32 cor, din arenda pământului cantonal 200 cor; relut de lemne 72 cor; scripturistică 10 cor; spese de conferință 6 cor; întregire dela stat 400 cor; cvartir cu 2 chilii, cămară, culină și grădină.

Recursele instruite în senz regulamentar și adresate comitetului parohial din Pociovești, sunt a se înainta P. O. D. Adrian P. Deseanu protopresbiter în Vașcău (Vaskóh) iar recurenții au a se prezenta în vre-o duminică sau sărbătoare în biserica din Pociovești pentru a-și arăta desteritatea în tipic și cant.

Dat în Pociovești la 12/25 Decembrie 1910.

Comitetul parohial

cu consenzul meu: *A. P. Deseanu* protopresbiter.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea nou sistemizatului post de **capelan permanent** pe lângă protopresbiterul tractual al Vașcăului ca paroh al comunei bisericești **Vașcău-Bărești**; se publică concurs cu termen de alegere de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios.

Capelanul va beneficia: Toate venitele oficiului parohial: 30 cor. 2. $\frac{1}{3}$ din venitele stolare: 64 cor. 10 fil. 3. Intregirea dotației dela stat pentru capelani.

Afară de acestea va beneficia capelanul pentru catehizare la școala confesională 4 jughere catastrale pământ arător estravilan din sesia parohială iar pentru catehizare la școala de stat 100 cor. din bugetul școlii de stat.

Capelanul va avea îndatorirea a catehiza la toate școlile din Vașcău, a-l suplini pe protopresbiterul paroh în toate funcțiile bisericești, școlare administrative din parohie și ai fi de ajutor protopresbiterului în cancelaria oficiului protopresbiteral.

Pe baza § 6 al regulamentului pentru parohii, dela recurenți se cere ecalificațiunea pentru parohiile de **clasa I**. În lipsa acestora însă să vor admite și recurenți cu ecalificațiune de cl II-a dacă studiile premergătoare îi îndreptățesc la cererea întregirii superioare dela stat, a dotațiunii de capelan.

Cererile instruite conform regulamentului snt a se adresa și înainta subsemnatului, având recurenții în vre-o Duminică ori sărbătoare să se prezinte în sta bisericească din Vașcău-Bărești pentru a-și documenta desteritatea în rituale și omiletică.

Vașcău-Bărești, la 12/25 decembrie 1910.

Aarian P. Deseanu
protopresbiter.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătoarești dela școala a II-a de băeți (cu clasele III. IV. V și VI din comuna Igrish tractul Banat-Comloșului, să publică concurs cu termen de recurgere de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. În bani gata 1000 cor. plătite în rate lunare anticipative. 2. Cvinvenalele prescise de lege din cassa cultului școlar eventual dela stat. 3. Cvatir în natură constătător din 2 chilii, tindă, cămară, grajd, coteș și o grădină intravilană de 400 st. 4. Dela înmormântări unde va fi poftit 1 cor.; iar la cei dovedii săraci a lua parte gratuit. 5. Pentru conferințe și reuniuni învățătoarești, dacă va lua parte, anual 20 cor.

Dela recurenți să recere să aibă diplomă învățătoarească.

Alesul este deobligat a instrua elevii dela școala de toate zilele și de repetiție; apoi a prevedea cantoratul în strana dreaptă, a instrua elevii săi în cântările bisericești și ai conduce duminica și în sărbători la sfta bisericească.

Recursele ajustate conform dispozițiunilor regulamentare, adresate comitetului parohial din Egres

(Igrish) com. Torontal, are a le înainta Prea On. Oficiu protopopesic din Nagy-Komlos (Banat-Comloș) până la termenul legal, având a-se prezenta în vre-o duminică ori sărbătoare în sfta bisericească din loc spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Din ședința comitetului parohial, ținută la 16/29 decembrie 1910.

Comitetul parohial.

Cu consenzul adm. protopresbiteral: *Mihail Păcățian.*

—□—

3—3

Licitațiune minuendă.

Pe baza rezoluțiunii Venerabilului Consistor dto 23 decembrie 1910 Nrul 7321/910 prin aceasta se escrie concurs de licitație minuendă pentru darea în întreprindere a zidirei noiei biserici și a demolării celei vechi din **Remetea** (Temes-Remete) cu termen pe ziua de **24 ianuarie** (6 februarie) 1911 la 9 ore a. m., în școala confesională din loc.

Pretul de exclamare este 28.124 Coroane 98 fil.

Reflectanții vor avea să depună vadiu înainte de începerea licitațiunii 10% din prețul de exclamare, în bani gata. Pentru participare nu poate nici un reflectant să formuleze nici un fel de pretenziune față de comuna bis.

Planul, preliminarul de spese și condițiunile de licitare se pot lua în privire de cătră reflectanți la oficiul parohial din Remetea în orele de oficiu.

Comitetul parohial își rezervă dreptul a da lucrările în întreprindere, fără privire la rezultatul licitațiunii, acelu reflectant, în care are mai multă garanță materială și morală.

Dat din ședința comitetului parohial ținută în Remetea la 3/16 ianuarie 1911.

Comitetul parohial.

Cu consenzul pprezb.: *Dr. Tr. Putici.*

—□—

1—3

Compactor român în Arad

Iustin Ardelean

Strada Weitzer János Numărul 13.

Execută grabnic și prompt tot felul de lucrări, ce se ating de aceasta branșe. Legătură fină și durabilă. Serviciu prompt și prețuri moderate

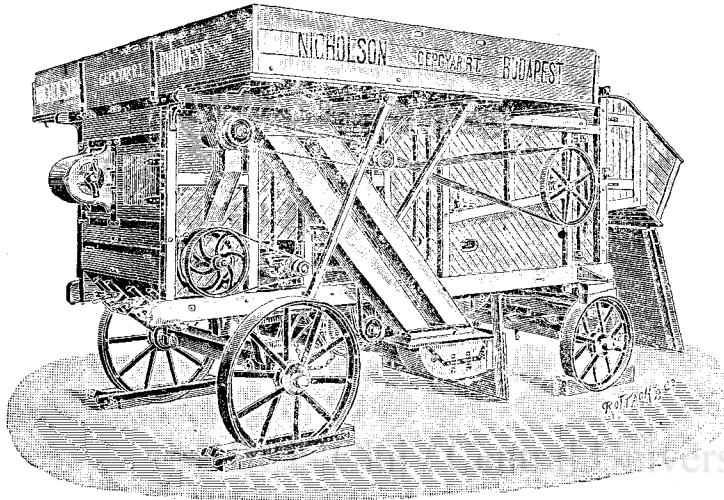
Cea mai mare firmă românească din Ungaria Frații Burza, Arad

Telefon interurban și
comitatens Nrul 406.

Boros Béni-tér Nr. 1.

Telefon interurban și
comitatens Nrul 406.

==== Neguțatorie de fer în gros și în detail. ====

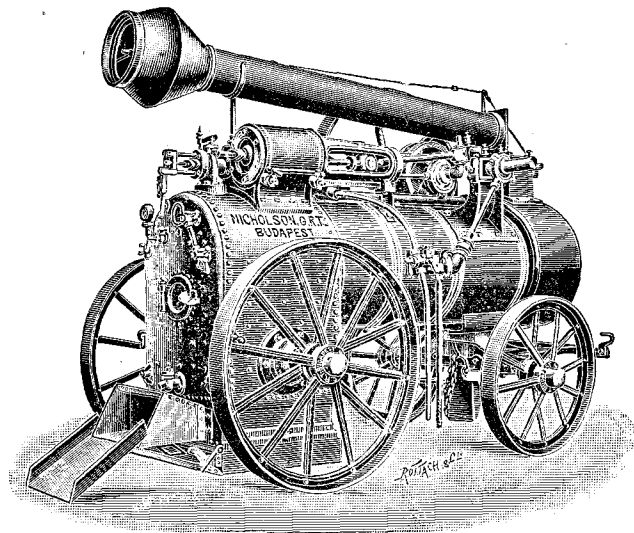
Recomandă magazinul lor bogat asortat de ferării și anume :

Garnituri întregi de mașini de trierat cu aburi, locomobile de drum (automobile). Motoare cu benzin și cu oleu brut. Aranjamente de mori. Prese de oleu hidraulice și de tot felul. Mașini de firezat lemne, aranjate pentru putere motorică.

Mașini de secerat și de cosit iarbă, greble

Mașini de sămănat, neghitoare, ciururi. Pluguri, grăpi cu curel-niște. Prese de vin și pisătoare. Stropitoare originale Vermorel. Articli de vierit și pentru economia podrumurilor. Articli de specialitate. Curele engleze pentru mașini. Oleu și unsoare pentru mașini de calitate primă etc. etc.

Secție de mașini economice și neguțorie de specialități separat în casa lui Dr. Ispravnic lângă neguțoria de fer.

Celor interesați, cari voiesc să-și procure unelte economice, motoare de benzin, mașini de călcat, sau voiesc a-și aranja o moară cu unelte trebuincioase, să ceară **Catalogul nostru ilustrat**, în care va putea afla toate cele de lipsă. — Pentru deslușirile de lipsă sau comande, la cerere mergem în persoană.

5-52

Reprezentanța cercuală a fabricii de mașini soc. an. Nicholson.

Reprezentanța cercuală a fabricii de mașini soc. an. Nicholson.

Mare asortiment de osii Steier și originale Winter.